

DE ONDERWIJSVISITATIE
VERKORTE PROCEDURE
Notariaat

Master of Laws in het notariaat van de KU Leuven

www.vluhr.be Brussel - mei 2019

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE - VERKORTE PROCEDURE
NOTARIAAT - KU LEUVEN**

Ravensteingalerij 27
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32(0)2 211 41 99

Het rapport is elektronisch beschikbaar op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Wettelijk depot: D/2019/12.784/14

DEEL I ALGEMEEN DEEL	5
De onderwijsvisitatie – verkorte procedure	
Notariaat – KU Leuven	7
DEEL II OPLEIDINGSRAPPORT	13
BIJLAGEN	19
Bijlage 1 Personalialia van de leden van de visitatiecommissie	21
Bijlage 2 Bezoekschema	23

DEEL 1

Algemeen deel

DE ONDERWIJSVISITATIE VERKORTE PROCEDURE

Notariaat

1 Inleiding

In het najaar van 2014 visiteerde de visitatiecommissie Rechten de masteropleidingen notariaat van de Vlaamse universiteiten. Dit initiatief kaderde in de werkzaamheden van VLUHR op het vlak van de evaluatie van het Vlaams hoger onderwijs.

De bevindingen, aanbevelingen en oordelen van de commissie werden vastgelegd in het visitatierapport Rechten dat werd gepubliceerd op 30 mei 2016.

De betrokken opleidingen dienden vervolgens een accreditatieaanvraag in bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). De Master of Laws in het notariaat van KU Leuven kreeg een accreditatie met beperkte geldigheidsduur voor een periode van 3 jaar, dit tot en met 30 september 2019.

2 Verkorte procedure

De decreetgever voorziet dat de accreditatie van een opleiding met beperkte geldigheidsduur plaatsvindt via een verkorte procedure. Hiervoor moet een nieuwe evaluatie, met inbegrip van een visitatiebezoek, uitgevoerd worden. Op basis daarvan neemt NVAO een besluit dat zij publiceert in een accreditatierapport.

Dit rapport bevat de resultaten van de evaluatie van de Master of Laws in het notariaat van de KU Leuven. Deze evaluatie werd uitgevoerd door een commissie van onafhankelijke en gezaghebbende experts, gecoördineerd door VLUHR KZ.

De evaluatie van de opleiding heeft, zoals decretaal bepaald, alleen betrekking op die generieke kwaliteitswaarborgen (GKW) die als onvoldoende werden beoordeeld, in casu GKW 2: Onderwijsproces, thans Onderwijsleeromgeving.

3 De visitatiecommissie

3.1 Samenstelling

De commissie die deze verkorte visitatie uitvoerde bestond uit vier commissieleden. De commissie werd op 31 januari 2019 door VLUHR ingesteld, na positief advies van NVAO, d.d. 8 oktober 2018 en d.d. 21 december 2018.

De commissie was als volgt samengesteld:

- **Freek Schols** (voorzitter), professor Faculteit der Rechtsgeleerdheid Notarieel Recht, Radboud University
- **Benoît Kohl**, professor Faculté de droit, ULg
- **Erik Van den Haute**, professor Centre de droit privé, ULB
- **Elien Bauwens**, masterstudent notariaat, Universiteit Gent

Dieter Cortvriendt, beleidsadviseur VLUHR KZ, trad op als projectcoördinator en secretaris.

Voor de curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

4 Werkwijze

Ter voorbereiding van de visitatie heeft de opleiding een zelfevaluatierapport opgesteld waarin de opnieuw te beoordelen GKW 2 werd besproken. Het zelfevaluatierapport werd op 13 december 2018 aan VLUHR KZ overgemaakt, die het op haar beurt aan de commissieleden bezorgde. De commissie had de gelegenheid het zelfevaluatierapport zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden.

Het visitatiebezoek vond plaats op 25 en 26 februari 2019. Tijdens het bezoek heeft de commissie gesprekken gevoerd met opleidingsverantwoordelijken, studenten, afgestudeerden, docenten, assistenten, stagemeesters, werkveldvertegenwoordigers en (kwaliteit)ondersteuners. Het bezoekschema is toegevoegd als Bijlage 2. De gesprekken die de commissie heeft gevoerd waren verhelderend en constructief en vormden een goede aanvulling bij het zelfevaluatierapport.

Als laatste stap heeft de commissie, conform het visitatieprotocol, haar bevindingen, aanbevelingen en oordelen omtrent GKW 2: Onderwijsleeromgeving in voorliggend rapport vastgelegd. De opleiding werd hierbij in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren.

DEEL 2

Opleidingsrapport

KU LEUVEN

Master of Laws in het notariaat

Inleiding

De Master of Laws in het notariaat van de KU Leuven is een éénjarig master-na-master opleiding en telt 60 SP. De opleiding wordt georganiseerd door de faculteit Rechtsgeleerdheid en ressorteert onder de Permanente Onderwijscommissie (POC) Rechten. De opleiding heeft een eigen opleidingscommissie (OC).

De masteropleiding notariaat beoogt de vorming van notariële juristen die beschikken over inzicht in het privaatrecht in de ruimste zin, vaardigheden eigen aan de notariële praktijk en een kritisch-wetenschappelijke ingesteldheid. Enkel houders van een diploma Master in de rechten hebben rechtstreeks toegang tot de opleiding. De opleiding kent zowel een regulier traject als een traject voor werkstudenten.

Het profiel van de opleiding is gekenmerkt door de symbiose van theorie en praktijk, en kent dus zowel een academische als een professionele gerichtheid. De notariële jurist richt zich op verschillende beroepenvelden: vooreerst het notariaat, maar ook de advocatuur, het bankwezen en de magistratuur.

GENERIEKE KWALITEITSWAARBORG 2: ONDERWIJSLEEROMGEVING

De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de Master of Laws in het notariaat als voldoende.

Beoordeling 2016

In het visitatierapport 2016 kende de commissie de Master of Laws in het notariaat van de KU Leuven een onvoldoende toe voor GKW 2: Onderwijsproces, thans Onderwijsleeromgeving. GKW 1 en GKW 3, Beoogd en Gerealiseerd eindniveau werden als voldoende beoordeeld.

De commissie stelde gedurende het bezoek in het najaar van 2014 vast dat het programma erg kennisgericht is en de inhoud actueel en diepgaand zijn maar dat niet alle beoogde leerresultaten (en dan vooral deze die mikken op professionele vaardigheden) voldoende aan bod komen in het programma. Tevens bleek de integratie van theorie en praktijk gering. De commissie beval de opleiding aan om meer activerende leervormen te hanteren en om de studenten meer zelfstandig werk te laten verrichten. De commissie meende dat de opzet van de scriptie en de stage, met hun eigen finaliteit, grondig herbekeken moest worden en dat de inbreng van externen consciëntieuzer bewaakt moest worden. Daarenboven bleek de begeleiding van de student gedurende zijn of haar activiteiten in het kader van de scriptie en de stage eerder beperkt.

Samengevat, de commissie oordeelde dat een aantal criteria binnen GKW 2 onvoldoende ge waarborgd werden, resulterend in een eindoordeel 'voldoende met beperkte geldigheidsduur'. De opleiding startte een verbetertraject op met focus op GKW 2 dat ook raakte aan GKW 1 en 3.

Beoordeling hervisitatie

De **opbouw** van het programma is eenvoudig en kent uitsluitend **verplichte opleidingsonderdelen** (OPO). De focus ligt bij de start op kennis, en verschuift via de stage en de scriptie naar vaardigheden en attitudes. De opbouw van het programma bestaat uit drie groepen van OPOs: algemene kennis-OPOs, geïntegreerde domeinen en de Masterproef, die zowel een stage als een scriptie omvat. Het werkstudentenprogramma kent dezelfde opleidingsonderdelen en opbouw.

De kennis-OPOs worden door middel van hoorcolleges georganiseerd. De OPO's **geïntegreerde domeinen** (notarieel familie- en familiaal vermogensrecht, vastgoedrecht, rechtspersonenrecht en belastingrecht) worden mede door clinics vormgegeven; waar de studenten in groepjes opdrachten (bijvoorbeeld aan de hand van oefeningen en casussen) voorbereiden, toelichten, bespreken en evalueren. Op deze manier is er meer interactie en heeft de opleiding gevolg gegeven aan het advies om het programma **activerender** in te richten alsook theorie en praktijk beter te integreren. De commissie meent dat mede door de clinics **professionele vaardigheden**, met inbegrip van bijvoorbeeld het redigeren en beoordelen van clausules, afdoende getraind worden. Uit het gesprek met de studenten en afgestudeerden bleek dat zij deze interactieve werkvormen erg waarderen.

Tijdens de **stage** proeft de student van de activiteiten die plaatshebben op een notariskantoor. De stage is echter meer dan een kennismaking, de student bouwt immers een eerste **relevante praktijkervaring** op gekenmerkt door een toenemende mate van zelfstandigheid (met inbegrip van bijvoorbeeld het opstellen van clausules). De student houdt tijdens de stage een **logboek** bij waarin de uitgevoerde activiteiten beschreven worden. De stagemeesters worden afdoende voorbereid op hun taken en worden uitgenodigd op een informatiesessie waarin verwachtingen en vereisten toegelicht worden. Er bestaan terugkoppelmomenten zodat pijnpunten snel opvolging krijgen door de opleiding. Naast tussentijdse evaluaties is er ook een checklist die als commu-

nicatietool fungeert tussen student en stagemeester. De eindevaluatie van de stage gebeurt in overleg tussen de betrokken partijen: student, stagemeester en opleiding. De commissie besluit dat de opleiding voldoende instrumenten heeft die de kwaliteit inzake de opzet, organisatie, uitvoering en evaluatie van de stage garanderen. De tevredenheid van de studenten en afgestudeerden illustreert dit.

De scriptie doelt vooreerst op het realiseren van een **kritisch-wetenschappelijke ingesteldheid** en bestaat uit **drie onderdelen**: een **noot** bij een vonnis of arrest, een **paper** waarin een onderwerp wetenschappelijk wordt onderzocht naar Belgisch recht en een **letter to client**, waarin de student beknopt in layman's terms de paper toelicht. De commissie is in het algemeen tevreden over de opzet van de scriptie, die aan relevantie gewonnen heeft. De studenten worden adequaat begeleid door onderwijsassistenten verbonden aan de opleiding notariaat die tevens een assistentenopleiding moeten volgen. Dat de scriptie door drie onafhankelijke evaluatoren wordt beoordeeld en dat er gewerkt wordt met gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn een plus en vergroten de objectiviteit van het evaluatiegebeuren. De commissie meent dat er afdoende kwaliteitsgaranties zijn ingebouwd inzake de informatieverstrekking, coördinatie, begeleiding en evaluatie van de scriptie. Toch wil ze de opleiding adviseren om **de link tussen de paper en de letter to client te versterken**, dit bijvoorbeeld door de topics van de paper meer focus te geven. Algemeen blijkt lekencommunicatie nog een werkpunt. De inbreng van de stagemeester kan in deze een meerwaarde zijn.

De commissie stelt vast dat de opleiding na de vorige visitatie de kans gegrepen heeft om een aantal veranderingen in de onderwijsleeromgeving door te voeren. Zo zijn de leerinhouden en leervormen beter op elkaar afgestemd. Er is duidelijk meer aandacht voor professionele vaardigheden zonder de academische vaardigheden te veronachtzamen. Er wordt meer ingezet op de zelfstandigheid van de student, dit bijvoorbeeld in de clinics. De ont koppeling van de scriptie en stage maakt dat de beoogde finaliteiten scherper gesteld worden, zonder evenwel de symbiose tussen praktijk en theorie uit het oog te verliezen. De begeleiding van zowel scriptie als stage is sterk verbeterd, wat ook bleek uit de gesprekken met studenten en alumni. Hoewel geen onderwerp van deze evaluatie bleek tijdens het bezoek dat het evaluatiegebeuren een formeler karakter aangemeten heeft (bijvoorbeeld door het gebruik van checklists en beoordelingsformulieren), dat afdoende kwaliteitsgaranties biedt ten aanzien van de eindkwaliteit van de scriptie en stage. De commissie doet als suggestie om meer interdisciplinariteit in het programma te brengen, dit bijvoorbeeld door het organiseren van een clinic over de grenzen van de OPO's heen.

De commissie stelde gedurende het bezoek vast dat het traject **intensief** maar haalbaar is. Voor de werkstudenten zijn er bijkomende ondersteunende faciliteiten. De inzet van onderwijsassistenten is vergroot en zorgt voor bijkomende garanties dat de studenten hun traject met succes kunnen vervolledigen. Er is een goede mix van academische en professionele profielen in het korps. De docenten zijn vlot aanspreekbaar en alle geledingen tonen een **groot commitment**. Het is nu aan de opleiding om de stappen die gezet zijn te blijven evalueren en indien nodig bij te sturen. Dat de opleiding dit zelf ziet als work in progress sterkt de commissie in haar overtuiging dat de opleiding de kwaliteit permanent bewaakt en indien nodig bijstuurt.

De commissie besluit dat de opleiding de aanbevelingen van de vorige commissie ter harte heeft genomen. Zo kent het programma een grotere samenhang, haken de theoretische en praktische componenten goed op elkaar in en worden er activerende leervormen gehanteerd. De clinics vormen een mooie afwisseling met de (vele) hoorcolleges. De onderwijsassistenten en stagemeesters zijn goed geëquipeerd om de studenten adequaat te begeleiden gedurende het werk dat ze in het kader van hun stage en scriptie verrichten. Er zijn bijkomende kwaliteitsgaranties ingebouwd

zodat de scripties en stages aan het verwachte eindniveau kunnen voldoen. De commissie besluit dat de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten te behalen en kent dan ook de score voldoende toe aan GKW 2.

INTEGRAAL EINDOORDEEL VAN DE COMMISSIE

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau (2016)	Voldoende
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsleeromgeving (2019)	Voldoende ¹
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau (2016)	Voldoende

Gegeven bovenstaande positieve score bij de herbeoordeling van GKW 2 en de positieve scores die in het visitatierapport uit 2016 werden toegekend is het eindoordeel, conform de beslisregels, voldoende voor de Master of Laws in het notariaat van de KU Leuven.

¹ De generieke kwaliteitswaarborg wordt beoordeeld op een tweepuntenschaal onvoldoende/voldoende.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Personalia van de leden van de visitatiecommissie

Freek Schols

Freek Schols is thans als hoogleraar Privaatrecht, in het bijzonder notarieel recht verbonden aan het Centrum voor Notarieel Recht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid Radboud Universiteit Nijmegen. Tot november 2008 was hij hoogleraar Estate Planning aan deze faculteit. In augustus 2016 werd Freek Schols benoemd tot buitengewoon hoogleraar 'Familie(vermogens)recht en erfrecht' aan de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de University of Curacao. Freek was vele jaren werkzaam in de notariële praktijk en thans verbonden aan ScholsBurgerhartSchols estate planners. Hij is, onder meer, redacteur van het WPNR (Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie), hoofdredacteur van het (losbladige) Handboek Estate Planning, co-auteur van het Handboek Erfrecht, co-auteur van de Asser 'Internationaal personen-familie- en erfrecht' en hoofdredacteur van EstateTip Review. Hij is, onder meer, hoofddocent van de Stichting Beroepsopleiding Notariaat (Familievermogensrecht en erfrecht) en de Beroepsopleiding Advocatuur (echtscheidingsrecht en erfrecht). In december 2005 promoveerde hij tot doctor in de Rechtsgeleerdheid op de dissertatie getiteld 'Quasi-erfrecht met bindende elementen'.

Benoît Kohl

Benoît Kohl is gewoon hoogleraar aan de rechtsfaculteit van de Université de Liège, waar hij verantwoordelijk is voor het departement aansprakelijkheids- en contractenrecht. In 2010 werd hij benoemd tot gastdocent aan de Université de Paris II (Panthéon Assas) waar hij een cursus in het Europese bouwrecht geeft. Benoît Kohl geeft tevens een gespecialiseerde cursus in het handelsrecht aan de Ecole de Gestion HEC Liège. Aan de rechtsfaculteit is hij eveneens verantwoordelijk voor de avondopleiding bestemd voor bouwdeskundigen die gerechtsdeskundigen wensen te worden. Benoît Kohl wordt regelmatig als spreker gevraagd op conferenties in België en in het buitenland. Sinds 2008 is hij medevoorzitter van de Association Belge du Droit de la Construction. Van 2011-2012 was Benoît voorzitter van de European Society of Construction Law (ESCL). In 2008 won hij de prijs UPSI 2008 voor zijn thesis over de harmonisatie van het Europese bouwrecht en de vastgoedpromotie. In 2014 werd deze thesis tevens bekroond door de driejaarlijkse Jean Rey-prijs die hem aan het Europees Parlement werd toegekend. Benoît is bovendien lid van de raad van bestuur van Cepani (Belgisch centrum voor arbitrage en mediatie). Tussen 2013 en 2017 was Benoît eveneens medevoorzitter van Cepani⁴⁰, een groepering van jonge beoefenaars van arbitrage, werkzaam onder Cepani. Sinds 2012 vertegenwoordigt hij de minister van Justitie bij de activiteiten van de werkgroep voor arbitrage en geschillenbeslechting van het CNUDCI (Commission des Nations Unies pour le droit commercial international). Sinds 2015 neemt Benoît ook deel aan de werkgroep voor de hervorming van de verbintenissenwetgeving. Tussen 2013 en 2017 was Benoît ook lid van de Franstalige Benoemingscommissie voor het Notariaat.

Erik Van den Haute

Erik Van den Haute is professor aan de Université libre de Bruxelles (ULB) waar hij de vakken 'Bijzondere overeenkomsten', 'Vermogensrecht en rechtspersoonlijkheid' en European private and comparative law doceert, evenals het vak Gerechtelijk recht in relatie met de notariële praktijk (in de Master Notarieel recht) en het vak International Commercial Transactions (in de LLM International Business Law). Erik Van de Haute is tevens gastprofessor aan de Université Jean Moulin Lyon 3 en codirecteur van de LLM International Business Law (ULB). Hij is twintig jaar actief geweest als advocaat aan de balie van Brussel, voornamelijk in de materies van het zekerheidsrecht, het beslagrecht, het overeenkomstenrecht (nationaal en internationaal). Hij is onafhankelijk expert bij de Raad van State (afdeling wetgeving) en werd reeds meerdere malen als expert geraadpleegd voor de evaluatie van onderwijsprogramma's zowel in het binnenland als in het buitenland. Erik promoveerde als doctor in de rechten aan de ULB in 2008 met een proefschrift getiteld "Harmonisation européenne du crédit hypothécaire: perspectives de droit comparé, de droit international privé et de droit européen".

Elien Bauwens

Elien Bauwens behaalde in juni 2018 haar Masterdiploma in de Rechten aan de UGent. Na deze studies bleef de interesse in het recht groot en besloot zij de Master na Master Notariaat te volgen. Thans vervolledigt zij deze opleiding met veel enthousiasme. In september 2019 zal zij haar studies afgerond hebben en werkzaam kunnen zijn in het notariaat. Naast haar studies heeft zij een brede interesse en was zij een aantal jaren actief op het vlak van organiseren van verschillende activiteiten.

BIJLAGE 2

Bezoekschema

Maandag 25 februari 2019

16:30–19:00 intern beraad

Dinsdag 26 februari 2019

09:00–09:30 intern beraad

09:30–10:30 gesprek opleidingsvertegenwoordigers

10:30–11:00 intern beraad

11:00–12:00 gesprek studenten en afgestudeerden

12:00–13:00 intern beraad

13:00–14:00 gesprek docenten

14:00–14:30 intern beraad

14:30–15:15 gesprek stagebegeleiders en onderwijsassistenten

15:15–16:00 spreekuur

16:00–16:30 gesprek opleidingsvertegenwoordigers

16:30–17:00 intern beraad

17:00–17:15 rapportering
